

Panyi Tibor geográfus hallgató

Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar

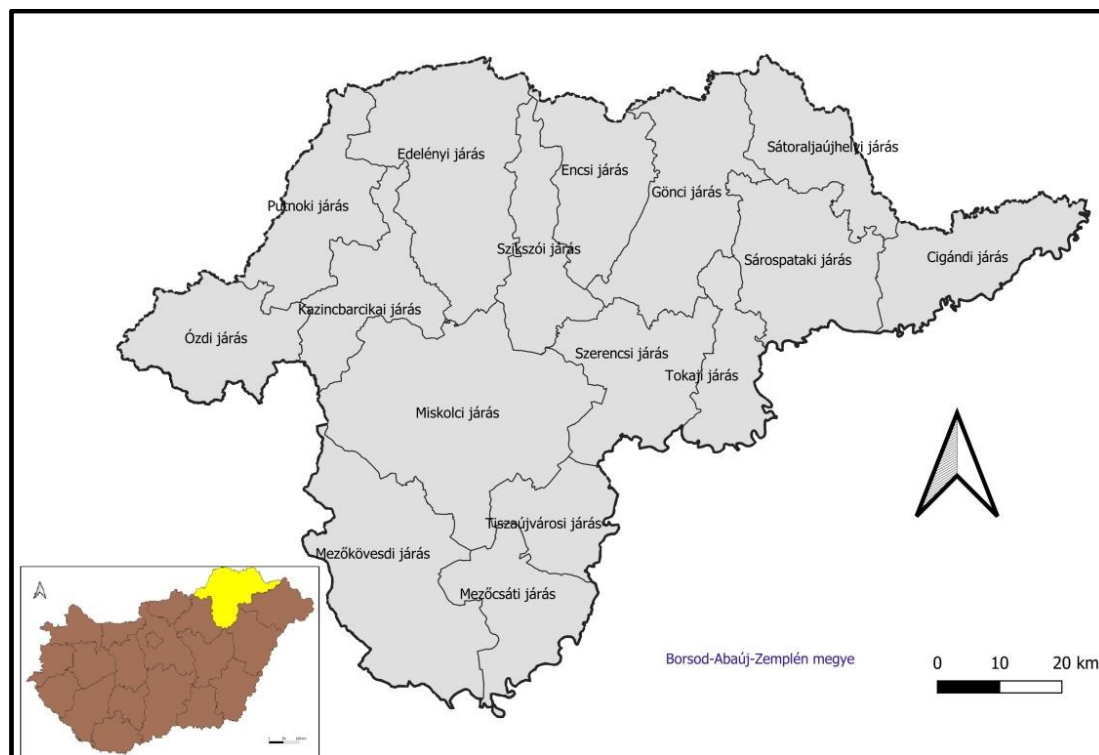
*panyitibor95@gmail.com***BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE HÁROM JÁRÁSÁNAK
BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI VIZSGÁLATA****Absztrakt**

Tanulmányomban Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának, a Cigándi, a Mezőkövesdi és a Miskolci járás bűnözésföldrajzi elemzését végeztem el. Kutatásom unikálisnak tekinthető, mivel az általam vizsgált aspektusból a terület bűnözésföldrajzi vizsgálatára még nem került sor. Az elemzett területen vizsgáltam a regisztrált bűncselekmények és a bűnelkövetők számát, melyeket összevetettem az ún. hátrányos faktorokkal (tartós munkanélküliség és alacsony iskolai végzettség). Ezen tényezők vizsgálatát követően adtam magyarázatot egy adott járásban a bűnözés lehetséges okaira.

Kulcsszavak: bűncselekmények, bűnelkövetők, bűnözésföldrajz, statisztika, Borsod-Abaúj-Zemplén megye

1. A vizsgált térség bemutatása

A választott három járás Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (1. ábra) található, melynek területe 7247 km², mely a magyarországi megyék területi rangsorában a második Bács-Kiskun megye mögött, és Magyarországnak a 12,8%-át foglalja el. A megye az észak-magyarországi régióban helyezkedik el – Heves és Nógrád megyével -, amely az ország legfejletlenebb régióinak egyike (TÓTH 2007). Lakossága több mint 670.000 fő volt 2020-ban. A megyében 16 járás és 358 település található, népsűrűsége 92 fő/km². Székhelye Miskolc megyei jogú város, az ország negyedik legnépesebb települése.

1. ábra Borsod-Abaúj-Zemplén megye elhelyezkedése és járásai

Forrás: Saját szerkesztés

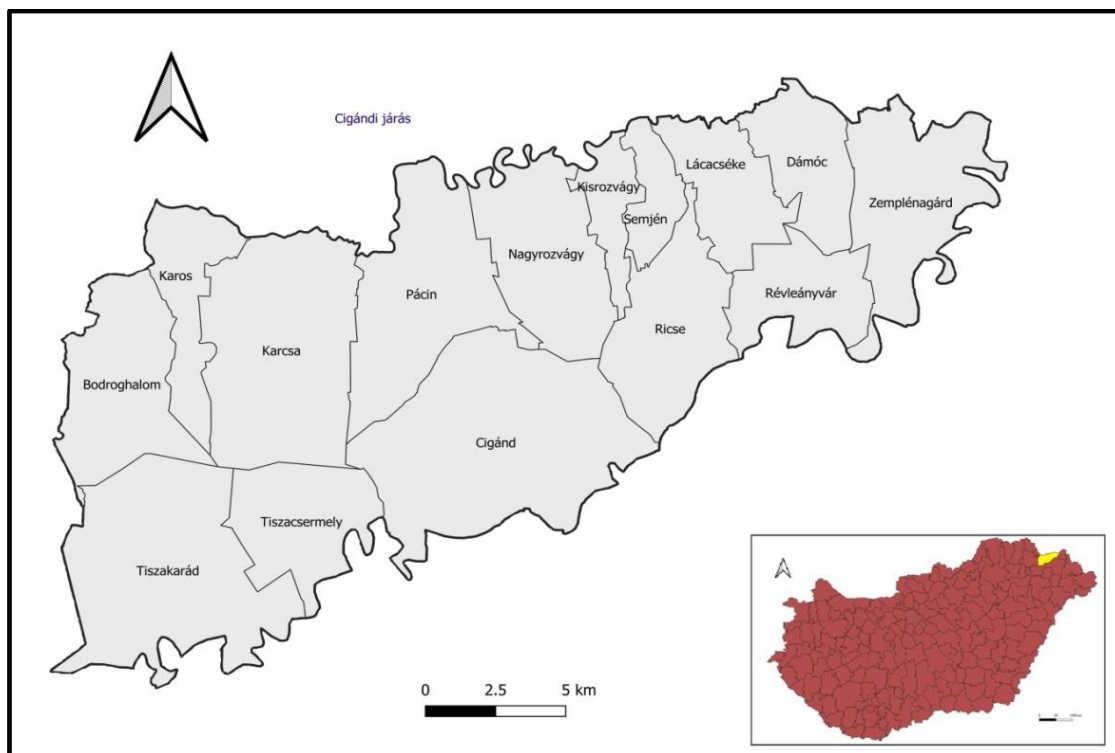
1.1. Cigándi járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye legkeletibb járása, 2013 óta létezik, székhelye Cigánd. Egy város, egy nagyközség és tizenhárom község tartozik hozzá (2. ábra). 2013 előtt Bodrogközi kistérség volt a neve, akkor még további két település (Alsóberecki, Felsőberecki) is a kistérséghez tartozott, de az újonnan létrehozott Cigándi járáshoz már nem tartozik a két község, ugyanis a Sátoraljaújhelyi járáshoz sorolták őket. Kutatómunkámban – amikor a 2013 előtti időszakot vizsgálom –, a jelenlegi járás településeit elemzem.

A járás területén csupán a 381-es számú másodrendű főút halad végig, amelyből több út és mellékút is kiágazik, így biztosítva a közúti közlekedést a települések között.

Közvetlen vasúti kapcsolattal a járás nem rendelkezik, a legközelebbi vasútvonal Kisvárdán, Sárospatakon és Sátoraljaújhelyen érhető el.

A járáshoz tartozó településeimet kompjáráttal és hídon is meg lehet közelíteni. Kompjárat biztosítja a közlekedést a Tiszán Zemplénagárd és Tuzsér, Cigánd és Dombrád, Tiszakarád és Tiszabercel települések között, illetve a II. Rákóczi Ferenc Tisza-híd (a 381-es úton) Cigánd és Tiszakanyár között.

2. ábra Cigándi járás elhelyezkedése és települései

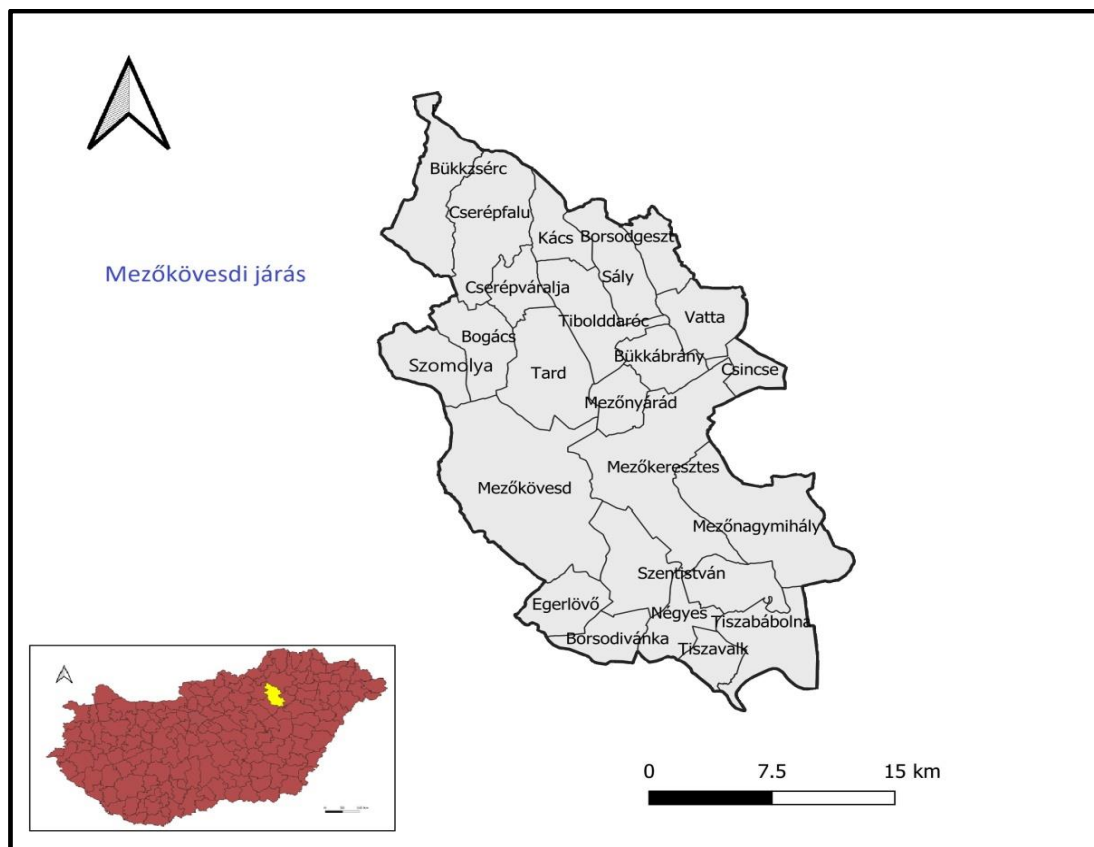
Forrás: Saját szerkesztés

1.2. Mezőkövesdi járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli, délnyugati részén található, székhelye Mezőkövesd, amely település egyébként a megye negyedik legnépesebb települése Miskolc, Ózd és Tiszaújváros után. A járáshoz két város, egy nagyközség és további húsz község tartozik (3. ábra). A korábbi Mezőkövesdi kistérség területe és települései megegyeztek a mai járáséval.

Közlekedési szempontból sokszínű tulajdonságokkal bír. Az M3-as autópálya a járásnak a középső részén halad keresztül nyugat-keleti irányba, mellette párhuzamosan pedig a 3-as számú főút fut, amelyekből számos út és mellékút ágazik déli, illetve északi irányba, azaz könnyen el lehet jutni Budapestre, illetve Miskolcra és Egerbe is.

Villamosított vasúti fővonal is áthalad a járás területén – többek között a járás székhelyét is érintve –, amely szintén közvetlen összeköttetést biztosít a fővárossal és Miskolccal egyaránt. Érdeemes megemlíteni továbbá azt is, hogy Mezőkövesd és Mezőkeresztes települések határában egy jelenleg használaton kívülre helyezett, egykori katonai repülőtér is található 3500 méter hosszú kifutópályával.

3. ábra Mezőkövesdi járás elhelyezkedése és települései

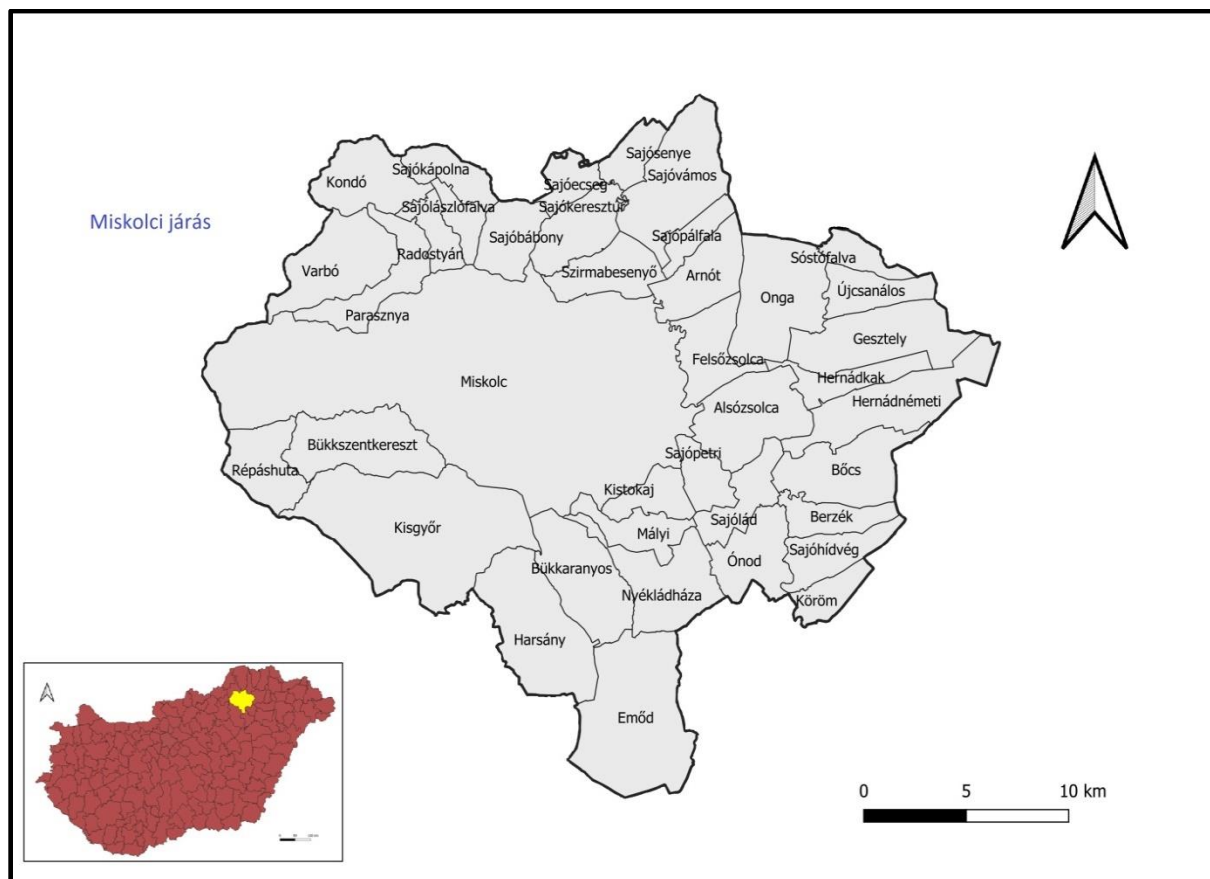
Forrás: Saját szerkesztés

1.3. Miskolci járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye középső és nyugati részén található, székhelye Miskolc, amely egyben nem csak a járás, hanem a megye székhelye is. A járáshoz hét város és további harminckettő község tartozik (4. ábra). Csakúgy, mint a Cigándi járás esetében, a Miskolci járásnál is történtek területi változások 2013-ban, amikor a kistérség elnevezést a járás váltotta fel. A korábbi kistérségből Alacska és Sajószentpéter a Kazincbarcikai járáshoz, Muhi pedig a Tiszaújvárosi járáshoz került át. Újcsanalos és Sóstófalva települések a Szerencsi kistérségből kerültek a Miskolci járáshoz. Az elemzéseim során a módszerem ugyanaz, mint a Cigándi járás esetében.

Az M3-as autópálya a járástól délre halad el, összeköttetését a 3-as számú főút mellett az E79-es (M30-as) út és a 35-ös főút biztosítja. A járás területén még két főút (26-os és a 37-es), továbbá jó néhány út és mellékút tartja összeköttetésben a településeket.

Vasútvonala Miskolc-központú. A miskolci Tiszai pályaudvarról számos településre el lehet jutni átszállás nélkül.

4. ábra Miskolci járás elhelyezkedése és települései

Forrás: Saját szerkesztés

A fentiekben már megemlítettem, hogy a mintaterületeim kiválasztása során fontos tényezők voltak a kedvezményezettségi mutatók mind a járások, mind pedig a járáshoz tartozó települések tekintetében.

A 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet határozza meg a **kedvezményezett járások** komplex mutató értékeit, amelynél „a járások területi fejlettség alapján történő besorolásánál a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból (négy mutatócsoport) képzett komplex mutatót szükséges figyelembe venni.” (<https://net.jogtar.hu>) A járások komplex mutató értékeit és egyéb adatokat az 1. táblázatban tüntettem fel.

A **kedvezményezett településekre** vonatkozóan a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet ír. Szintén az 1. táblázatban látható a „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településeknél”, hogy a Cigándi járás esetében az összes település beletartozik ebbe a kategóriába, míg a jelentős munkanélküliséggel sújtott településeknél, több mint a fele. A Mezőkövesdi és a Miskolci járásoknál arányaiban jóval kevesebb az érték.

1. táblázat A vizsgált járások további adatai

Járás neve	Cigándi	Mezőkövesdi	Miskolci
Népesség (fő) (2020)	16.668	41.335	240.719
Terület (km ²)	389,99	723,86	972,8
Népsűrűség (fő/km ²)	42,74	57,1	247,45
Települések száma	15	23	39
Komplex mutató értéke	18,63	41,32	52,14
Jelentős munkanélküliséggel sújtott település	8	2	3
Társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések	15	8	7

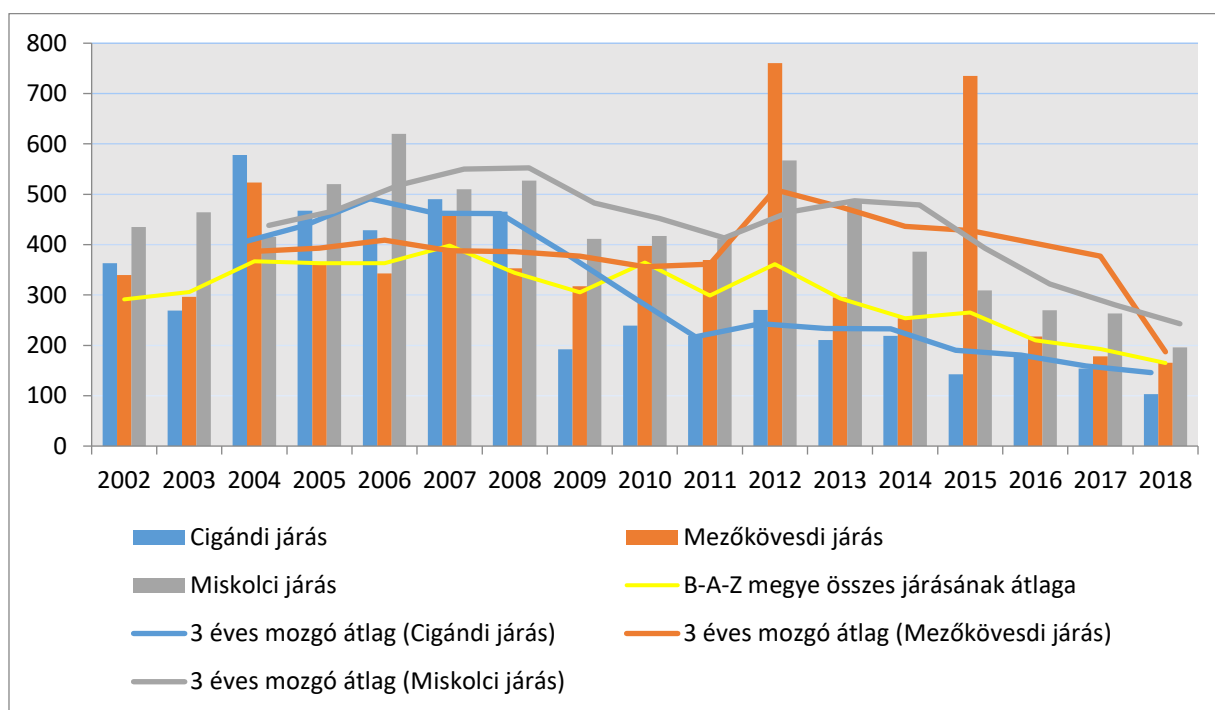
Forrás: Saját szerkesztés

2. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén található tizenhat járásból három, a Cigándi, a Mezőkövesdi és a Miskolci járás tartozik szorosan a kutatásomba bevont területek közé. Az 1. diagramon oszlopdiagramként a mintaterületeim láthatóak, míg vonal diagramként a megye járásainak átlagát is feltüntettem. Mivel bizonyos bűnözési mutatókban egy-egy évben vannak kiugró adatok, így hároméves mozgó átlagokkal is kiegészítettem a diagramokat.

Az **elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények** esetében, ha a megye átlagát nézzük, akkor észrevehető a vizsgált időszak első felében egy stagnáló, enyhén emelkedő tendencia, viszont a második felében már egy egyértelmű és dinamikus csökkenést fedezhetünk fel. Megnézve a Cigándi járást, megfigyelhetjük, hogy 2002-től 2008-ig (2003 kivételével) mindig a megyei átlag fölött volt a járás értéke, 2009-re viszont egy nagy visszaesés következett be, ettől az évtől kezdve a vizsgált időszak végéig már folyamatosan a megye átlaga alatt

találjuk. A Mezőkövesdi járás hároméves mozgó átlaga mindvégig a megyei átlag környékén mozog, és így is lenne ez egészen 2018-ig, ha 2012-ben és 2015-ben nem lett volna egy-egy jelentősen kiugró érték. Ez természetesen befolyásolta a mozgó átlagot is, de 2018-ra az már visszaesett ismét a megye átlagához. A Miskolci járás trendvonala ellenben kiugró értékek nélkül is az átlag fölött van. A vizsgált időszak végén ennél a járásnál is megfigyelhető egy csökkenő tendencia, de még így sem éri el a megye összes járásának az átlagát. Míg a Cigándi járás egyedül 2004-ben, a Mezőkövesdi járás – a két kiugró évben – 2012-ben és 2015-ben, addig a Miskolci járás az összes többi, azaz tizennégy évben végzett az elemzett járások előtt (4. ábra).

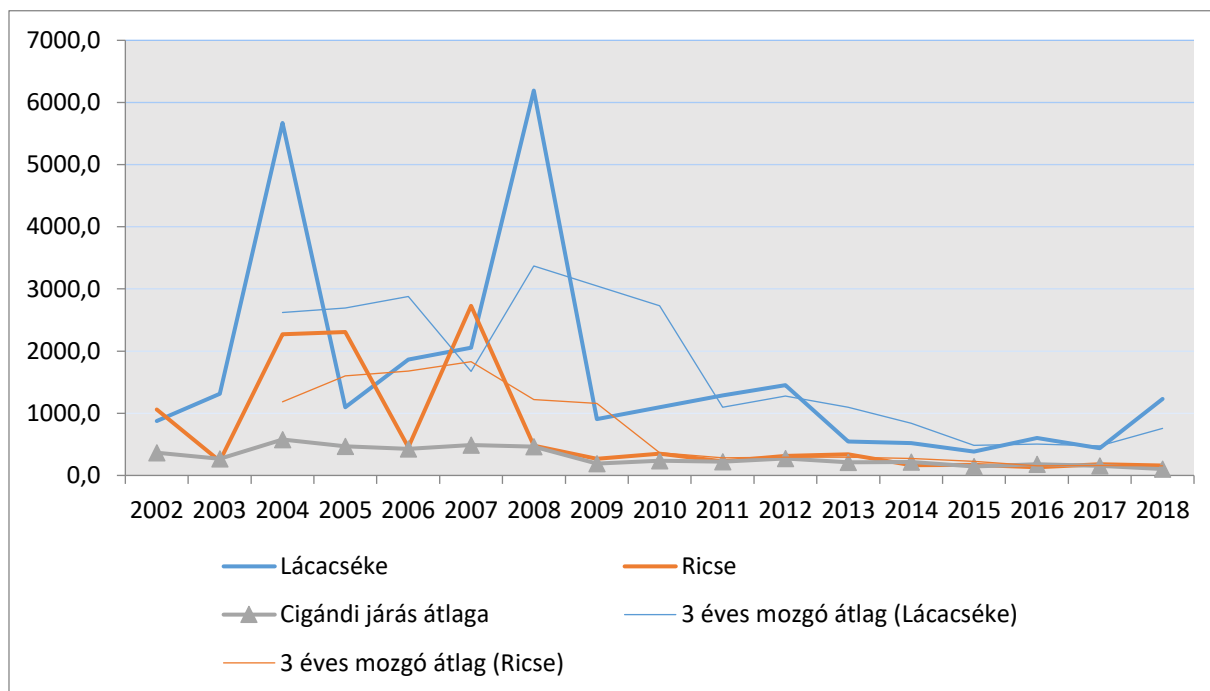
4. ábra: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve 2002 és 2018 között a kutatásba bevont járásokban

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

3. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

A Cigándi járásban található 15 település közül **Lácacséke** község és **Ricse** nagyközség mutatja a legnagyobb bűnözési fertőzöttségi értéket – a TeIR rendszerből letöltött adatok alapján-, ezért ennek a két településnek a 2002-2018 évek közötti éves adatait diagramon ábrázolom, 10.000 főre vetítve. Lácacsékén 2004-ben és 2008-ban találunk igazán kiugró adatokat. 2004-ben a

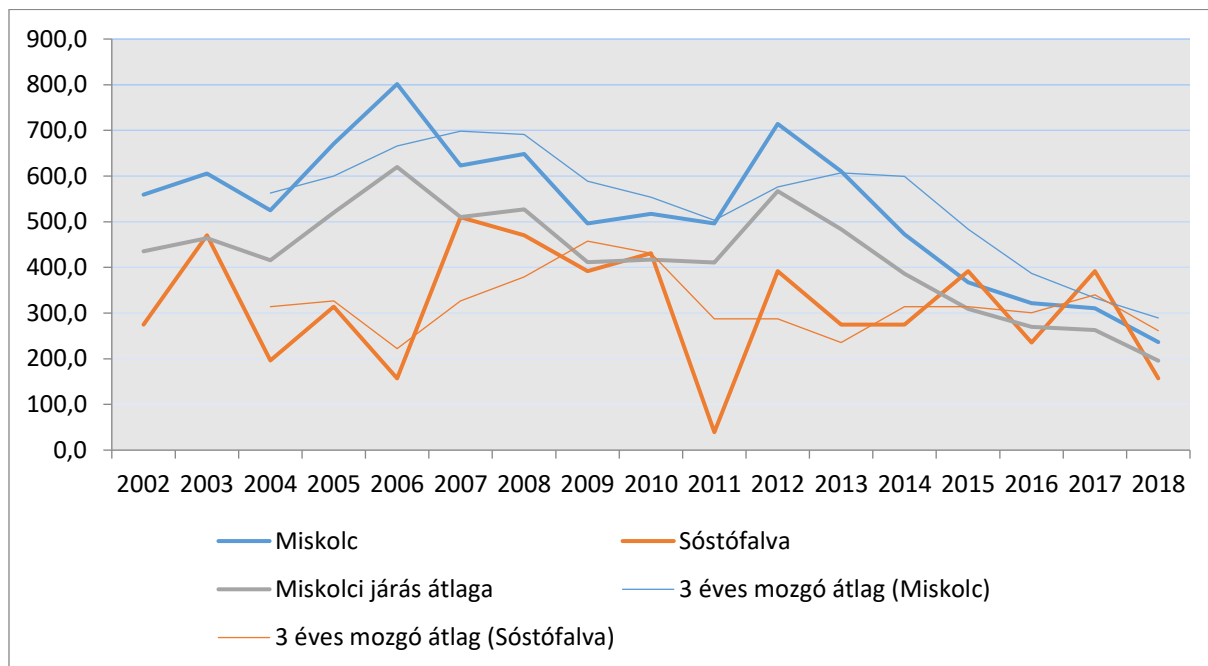
járás átlagának a 9,81-szorosa, 2008-ban a 13,29-szorosa volt az adott év értéke. A többi évben ennyire kimagasló számokat nem találunk, de így is átlag fölötti a három éves mozgóátlag. Ricsén 2004-ben, 2005-ben és 2007-ben a legmagasabb az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények aránya (a járás átlagának 4-5-szöröse), 2008-tól kezdődően viszont egy kiugró érték sincs, a járás átlagához szorosan illeszkedik a település mutatója (5. ábra).

5. ábra: Az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Lácacséke és Ricse településeken 2002 és 2018 között

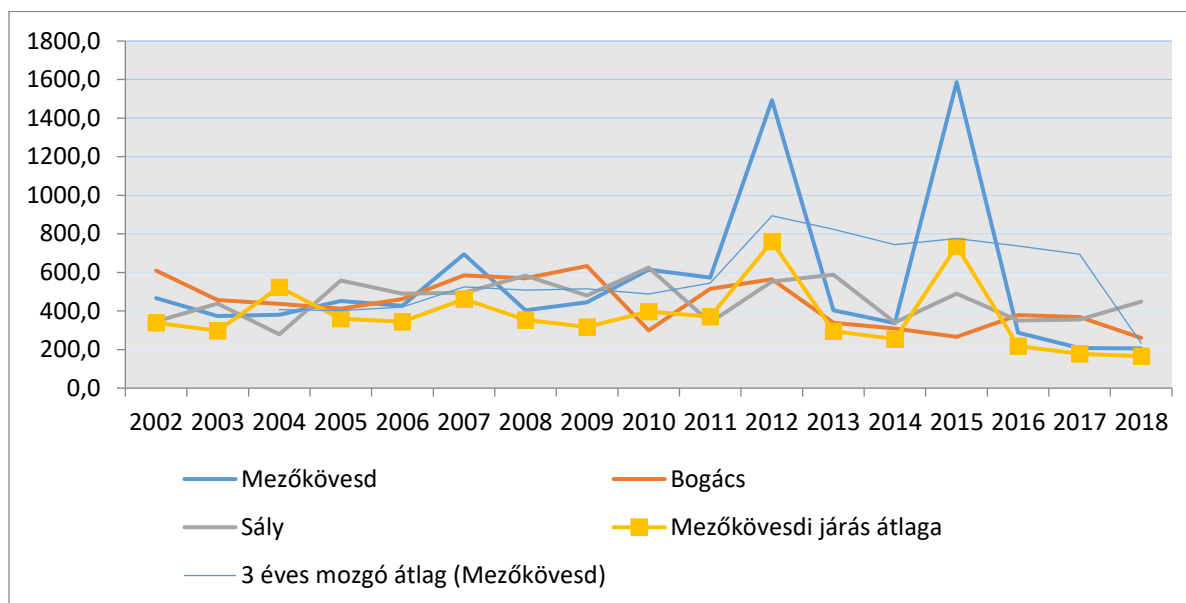
Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

A Miskolci járás esetében a járásszékhely **Miskolc**, illetve **Sóstófalva** község mutatja a legmagasabb értékeket. A 6. ábrát megvizsgálva feltűnő, hogy a Miskolci járás átlagának mutatói mennyire összhangban állnak Miskolc város értékeivel, viszont Sóstófalva adatsora szinte mindvégig bőven a járás átlaga alatt szerepel, pedig a statisztikában bűnözésileg fertőzött területként mutatkozik (második helyezett Miskolc mögött a negatív rangsorban). Ebből arra lehet következtetni – mivel Miskolc az átlag felett található végig a vizsgált időintervallumban –, hogy a járásszékhely értékei jelentős befolyással bírnak a járás átlagának értékeire. Ebből adódóan azt is meg lehet még állapítani, hogy a legtöbb Miskolci járáshoz tartozó település összességében a járás átlaga alatt található, ezért van ekkora olló a megyeszékhely és a járás átlagának vonaldiagramjai között.

6. ábra: Az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Miskolc és Sóstófalva településeken 2002 és 2018 között
 Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

A Mezőkövesdi járás településeinél **Mezőkövesd** város, **Bogács** község és **Sály** község értékei a leginkább magasak (7. ábra). Kiugró értékeket csak Mezőkövesd esetében találunk (2012-ben és 2015-ben), ezekben az években a járás átlagának körülbelül a kétszerese a járasszékhely értéke. Mint a 3. diagramnál, úgy itt is felfedezhető, hogy Mezőkövesd város számadatai mennyire hatással vannak az átlagra. A két kiugró adat kivételével egyébként mind a három település vonaldiagramja a járás átlagához közel helyezkedik el (2. táblázat).

7. ábra: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Mezőkövesd, Bogács és Sály településeken 2002 és 2018 között

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

2. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legfertőzöttebb települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve) 2002 és 2018 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Cigándi járás	Lácacséke	1619,66
Cigándi járás	Ricse	695,65
Mezőkövesdi járás	Mezőkövesd	550,02
Miskolci járás	Miskolc	527,96
Mezőkövesdi járás	Sály	456,74
Mezőkövesdi járás	Bogács	438,94
Miskolci járás	Sóstófalva	316,03
Miskolci járás	Emőd	307,18

Cigándi járás	Cigánd	268,27
---------------	--------	--------

Forrás: Saját szerkesztés

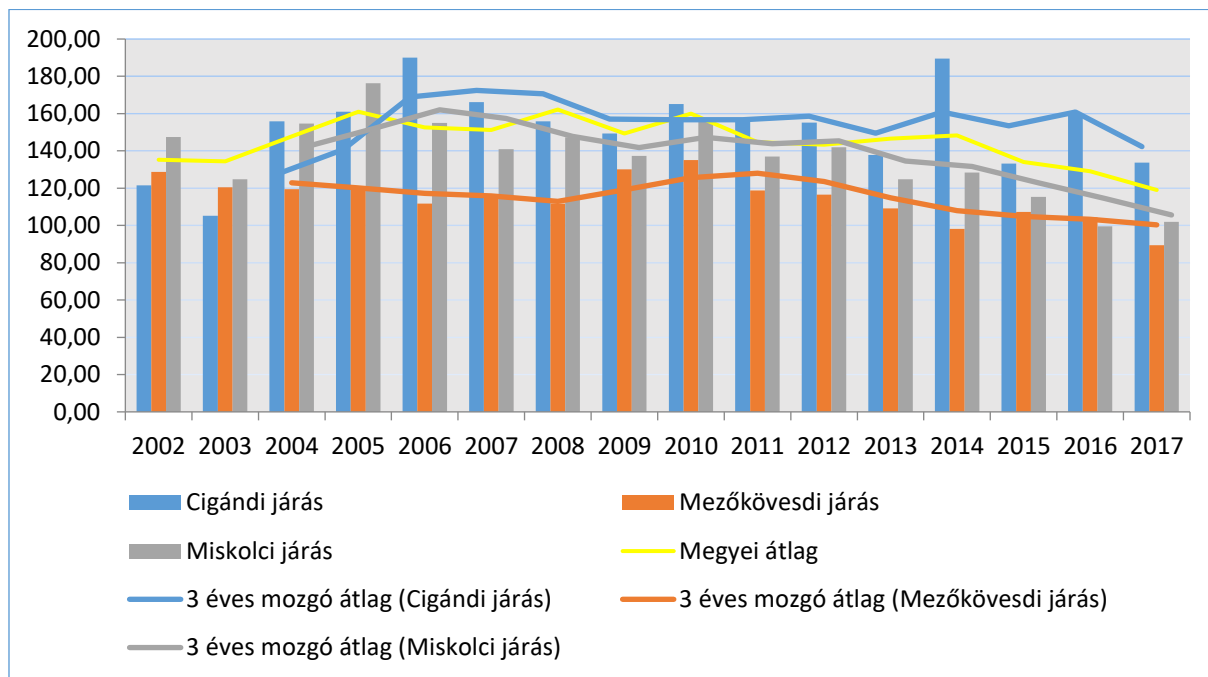
3. táblázat: A kutatásba bevont járások három-három legkevesbé fertőzött települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve) 2002 és 2018 közötti évek átlaga szerint

Járas neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Miskolci járás	Sajósenye	79,42
Miskolci járás	Sajópálfala	82,08
Miskolci járás	Sajóvamos	88,67
Mezőkövesdi járás	Tibolddaróc	114,68
Mezőkövesdi járás	Borsodivánka	120,00
Mezőkövesdi járás	Kács	144,15
Cigándi járás	Bodroghalom	153,06
Cigándi járás	Karos	175,32
Cigándi járás	Nagyrozsó	176,73

Forrás: Saját szerkesztés

4. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

Az 8. ábra hároméves mozgó átlagait szemügyre véve arra a megállapításra juthatunk, hogy a Cigándi járás általában a megye átlaga fölött, a Miskolci járás a megye átlaga környékén, a Mezőkövesdi járás pedig minden egyes évben a megyei átlag alatt helyezkedik el. A Cigándi járásnál inkább stagnálást, a Miskolci és a Mezőkövesdi járás esetében (csakúgy, mint Borsod-Abaúj-Zemplén megyében) enyhe csökkenést láthatunk a vizsgált időintervallum utolsó harmadában.

8. ábra: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők száma 10.000 főre vetítve 2002 és 2017 között a kutatásba bevont járásokban

Forrás: Saját szerkesztés, a TeIR és a KSH adatai alapján

5. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

A 3. táblázat alapján megállapítható, hogy az elemzésbe bevont járások települései közül a legtöbb bűnelkövető Lácacséke községből származott. Ezt követte a Miskolci járásból Köröm település, majd a Mezőkövesdi járásból Sály.

4. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legfertőzöttebb települései az ismertté vált bűnelkövetők száma szerint (10.000 főre vetítve) 2002 és 2017 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2017 átlaga)
Cigándi járás	Lácacséke	577,05
Miskolci járás	Köröm	301,59
Mezőkövesdi járás	Sály	255,87
Miskolci járás	Sóstófalva	213,24
Cigándi járás	Kisrosvággy	209,56
Miskolci járás	Sajóbábony	203,62
Cigándi járás	Ricse	199,56
Mezőkövesdi járás	Szomolya	189,32
Mezőkövesdi járás	Bogács	188,08

Forrás: Saját szerkesztés

Lácacséke nem csak az ismertté vált bűnelkövetők számában, hanem az elkövetés helye szerinti bűncselekmények számarányát tekintve is élen jár a 10.000 főre vetített értékekben. Előbbi esetben a megyei átlag körülbelül négyszerese a település átlaga. A település a 2011-es népszámláláson 365 fő állandó népességgel rendelkezett (a nyilvántartó 2021-es adatai 332 főt hoznak). A település etnikai összetétele 2011-ben a következő volt: 97,3% magyar, 39,8% cigány (romani, beás), 3,9% pedig egyéb vagy nem kívánt válaszolni. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál). A 15 és 59 év közöttiek száma 187 fő, nekik a 64,2%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, azaz 120 fő. (A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányának országos átlaga az aktív korúakon belül (15-59

év) 25,68%, Lácacséke ennek az értéknek a 2,5-szerese.) A lakosság mindössze 11,9%-a foglalkoztatott, 7%-a munkanélküli, 31%-a inaktív kereső¹, 50,2%-a eltartott² (4. táblázat).

Köröm község a Miskolci járás délkeleti részén helyezkedik el, Miskolctól közúton körülbelül 15 km-re, szintén délkeleti irányba. A 2011-es népszámlálási adatokra támaszkodva a település állandó lakossága 1403 fő (a 2021-es nyilvántartó adata 1563 fős állandó népességet ad). Az 1403 főből 1304-en magyarnak (92,9%), 589-en (kb. 42%) cigánynak (romani, beás) vallották magukat, 3,7% nem nyilatkozott. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg itt is 100%-nál.) A 15-59 év közöttiek száma 751 fő, nekik az 57,1%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, azaz az országos átlagnak több mint kétszerese a község értéke. A település lakosságának 16,7%-a foglalkoztatott, 10%-a munkanélküli, 26,8%-a inaktív kereső, 46,4%-a eltartott.

A Mezőkövesdi járáson belül **Sály** település mutatta a legrosszabb értékeket. A 2011-ben 1937 fős (a nyilvántartó 2021-es adatai szerint 1706 állandó lakosú) településen 1721 fő vallotta magát magyarnak (88,8%), 572 fő cigánynak (romani, beás) (29,5%), 16-an egyéb nemzetiségűnek, 11,7% pedig nem nyilatkozott. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál.) Az 15 és 59 év közöttiek száma 1070 fő, melynek 45,4%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel. A lakosság 20,5%-a foglalkoztatott, 10,9%-a munkanélküli, 31,7%-a inaktív kereső, 36,9%-a eltartott.

Az 5. táblázatban a legjobb mutatókkal rendelkező településeket tüntettem fel az ismertté vált bűnelkövetőket vizsgálva. A Cigándi, Mezőkövesdi és a Miskolci járásból is egyaránt három települést választottam ki. A táblázatban szereplő utolsó kettő Cigándi járás települést (Révleányvárt és Pácint) több Mezőkövesdi és Miskolci járás települése is megelőzi, amely nem került be a táblázatba.

¹ Inaktív keresők azok a személyek, akik a felvétel eszmei időpontjában keresőtevékenységet nem folytattak, de keresettel, jövedelemmel rendelkeztek (pl. nyugdíjasok, GYES-es és GYED-en lévők, munkanélküli segélyben részesülők, saját magukat munka nélkül fenntartók).

² Eltartottak azok a személyek, akik általában keresettel, jövedelemmel nem rendelkeznek, és megélhetésükről magánszemély vagy intézmény gondoskodik (pl. 15 éven aluli nem tanuló gyermekek, 15 éves és idősebb, nappali tagozaton nem tanuló eltartottak).

5. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legkevesbé fertőzött települései az ismertté vált bűnelkövetők száma szerint (10.000 főre vetítve) 2002 és 2017 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2017 átlaga)
Mezőkövesdi járás	Kács	43,23
Miskolci járás	Sajóecseg	47,64
Mezőkövesdi járás	Borsodgeszt	48,97
Mezőkövesdi járás	Borsodivánka	52,50
Cigándi járás	Nagyrosvány	56,24
Miskolci járás	Répáshuta	59,52
Miskolci járás	Sajóvamos	59,98
Cigándi járás	Révleányvár	91,91
Cigándi járás	Pácin	95,45

Forrás: Saját szerkesztés

A lakosságszám-arányra vetített mutató szerint **Kács**ról származik a legkevesebb ismertté vált bűnelkövető. A 2011-es népszámlálás szerint 506 fő volt a település állandó lakossága. Az 506 főből 98,1% vallotta magát magyarnak, azaz 497 ember. A többi egyéb nemzetiségű, vagy nem kívánt válaszolni. Érdekes, hogy a romák aránya a településen 0,0% a statisztika alapján. A 15-59 év közöttiek aránya kerekén 50%, nekik csupán 11,5%-uk, azaz 23 fő rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (országos átlag: 25,68%). A foglalkoztatottak aránya 27,7%, a munkanélkülieké 11,3%, az inaktív keresőké 46%, míg az eltartottaké 15,1%.

A Miskolci járás települései közül a legkedvezőbb mutatóval **Sajóecseg** rendelkezik. A 2011-es népszámlálás során 1089 lelket számlált a község, közülük 92,1%-a vallotta magát magyar, 0,1%-a cigány (romani, beás), 0,7%-a egyéb nemzetiségűnek, 7,9% pedig nem válaszolt. A 15 és 59 év közöttiek a teljes lakosság közel 61%-át teszik ki (664 fő). 8,4%-uknak van csupán

legfeljebb általános iskolai végzettsége (58 fő). Sajóecseg népességének 40,1%-a foglalkoztatott, 5,3%-a munkanélküli, 29,5%-a inaktív kereső, 25,1%-a eltartott.

Végül a Cigándi járás 2002 és 2017 közötti legjobb mutatójával **Nagyrosvágy** büszkélkedhet. A 10.000 főre vetített ismertté vált bűnelkövetők számaránya 56,24. A 2011-es népszámlálási adatok szerint a település állandó lakossága 689 fő, melynek 98,4%-a vallotta magát magyar nemzetiségűnek (678 fő), 2,7%-a cigány (romani, beás) nemzetiségűnek (kb. 19 fő), 1,3%-uk pedig egyéb nemzeti hovatartozásúnak. (A kettős identitásúak miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál.) 381 főt számlált a 15-59 év közöttiek aránya, nekik a 27,3%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (104 fő). A település 32%-a volt foglalkoztatott, 9,1%-a munkanélküli, 37,8%-a inaktív kereső és 21%-a eltartott.

6. Következtetések

Ha a három legrosszabb és a három legjobb mutatókkal rendelkező települést összehasonlítjuk, akkor többek között az etnikai összetétel különbségei tűnhetnek fel. Ezt a statisztikai adatot szemügyre véve láthatjuk, hogy azokon a településeken, ahol magas értékűek a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők számaránya, ott alapvetően magasabb a cigány (romani, beás) lakosság jelenléte is. Lácacséke: 39,8%, Köröm: 42%, Sály: 29,5%, viszont ez nem minden esetben van így. Tovább vizsgálva a 4. táblázat településeit: Sóstófalvának a lakosság 2,9%-a, Kisrosvágnak 7,6%-a, Sajóbábonynak 7,8%-a, Ricsének 14,7%-a, Szomolyának 17,4%-a, Bogácsnak 19,2%-a vallotta magát cigány (romani, beás) nemzetiségűnek. A kevésbé fertőzött településeken, amelyeket már megemlítettem: Kács 0,0%, Sajóecseg 0,1%, Nagyrosvágy 2,7%, továbbá: Borsodgeszt 0,0%, Borsodivánka 2,1%, Répáshuta 0,2%, Sajóvamos 0,8%, Révleányvár 0,0%, Pácin 13,1% a roma lakosság jelenléte. Ezekből az etnikai adatokból nem feltétlenül lehet azt kijelenteni, hogy onnan származik a több bűnelkövető, ahol nagyobb a cigány lakosság jelenléte (lakosságárányosan) (például Sóstófalva és Pácin esete), hiszen ez sok tényezőtől is függhet még, mint a polgárőrség, rendőrkapitányságok, rendőrőrsök jelenléte és a települések ezektől való távolsága (MÁTYÁS 2011). De valamennyi párhuzam azért mégis csak vonható, ugyanis a „cigányság bűnözése alapvetően összefügg a cigányság sajátos történeti fejlődésével, amely azt eredményezte, hogy a többségük a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz tartozik” (TAUBER 1996 – idézi TÓTH 2007, 82-83). Vigh (1996 – idézi TÓTH 2007) szerint pedig a bűnözés és a halmozottan hátrányos helyzet között szoros kapcsolat figyelhető meg, és ha ezekhez még több hátrányos faktor, mint például munkanélküliség,

alacsony iskolai végzettség, alkoholizmus stb. hozzájárulna és felhalmozódna, akkor annál nagyobb a bűncselekmény elkövetésének valószínűsége.

A Vigh (1996) által említett hátrányos faktorok közül én is bevontam a kutatásom alá kettőt, a tartós munkanélküliséget (gazdasági aktivitás mutatóival kiegészítve) és az alacsony iskolai végzettséget. A 4. táblázat települései között a foglalkoztatottak arányának átlaga: 24,34%, a munkanélkülieké 7,56%, az inaktív keresőké 33,77%, az eltartottaké 33,17%. Az 5. táblázat, azaz a legkevesebb bűnelkövetőket adó települések foglalkoztatottak arányának átlaga: 32,22%, munkanélkülieké 6,66%, inaktív keresőké 39,63%, eltartottaké 21,54%. Vigh (1996) csak a munkanélküliséget emelte ki, ott mindösszesen 0,9% a differencia a pozitív és a negatív képet mutató településeim között, de ez az érték az utóbbiaknál több, csakúgy, mint az eltartottak aránya is: itt 11,63% a differencia. A foglalkoztatottak aránya majd' 8%-kal, az inaktív keresőké pedig kb. 6%-kal több a 4. táblázat településeinél.

Az iskolázottság mértékének egyik mutatószáma a „legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (15-59)”, a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők legrosszabb mutatókkal rendelkező településeinél átlagosan 38,45%, a legjobbaknál 20,21%. Itt is megfigyelhető egy jelentősebb különbség.

7. Összegzés

A kutatómunkámba bevont járások vegyes képet mutatnak, de általában a Miskolci járás magasabb értékei a jellemzőbbek a regisztrált bűncselekmények között, többször – jóval – a megyei átlag fölött mozog a hároméves mozgó átlaga a járásnak. Ennek oka valószínűleg Miskolc városa. Tóth (2007) is már rávilágított a nagyvárosi bűnözés sajátosságaira, amikor Hajdú-Bihar megyét vizsgálta és Debrecen kiugró értékeit tapasztalta.

A járások településeit megvizsgálva mind bűncselekményi, mind lakóhely szerinti bűnelkövetői szempontból a Cigándi járásban található Lácacséke község „nyert” (negatív értelemben), még hozzá jelentősen. Előbbi esetben a második legfertőzöttebb település, Ricse értékét előzi meg kerekítve 2,33-szoros mértékben, utóbbiban Köröm települést, majdnem kétszer annyi (1,91) értékkel. Kimagasló mutatókkal rendelkezik még Sály és Sóstófalva is. A legjobb közbiztonságú települések közé tartozik a Mezőkövesdi járásban található Kács és Borsodivánka, és a Miskolci járásban Sajósenye, Sajópálfala és Sajóvámos.

Hogy mitől lesz egy település bűnözésileg fertőzött, vagy biztonságos, az több tényezőtől is függ (Dávid et al 2007). A szakirodalmak tanulmányozásai és az általam végzett különböző KSH mutatók analizálása során megállapítható, hogy általában befolyásolja azt a település az

átlagostól magasabb arányú cigány (romani, beás) lakosság jelenléte, a munkanélküliek (ezzel párhuzamosan a foglalkoztatottak) és az eltartottak aránya. Ezeken kívül pedig még az alacsony iskolai végzettség is egy szempont a többi mutató közül.

A települések kedvezményezettségi vizsgálata során is találunk összefüggéseket. Azok a települések, amelyek bűnözésileg a legfertőzöttebbek, vagy a legtöbb bűnelkövető származik onnan, azok a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján majdnem mind „kedvezményezett települések” és/vagy „jelentős munkanélküliséggel sújtott települések”, illetve „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések”.

Felhasznált irodalom

- Dávid L. – Molnár F. – Bujdosó Z. – Dereskey A.** (2007): Biztonság, terrorizmus, turizmus. Gazdálkodás 51 (különkiadás), pp. 161-166
- Mátyás Sz.** (2007): A határon átnyúló magyar-román rendvédelmi együttműködések bűnözésföldrajzi kérdései. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 317-322.
- Mátyás Sz.** (2011): A Debreceni Rendőrkapitányság kriminálgeográfiai elemzése. PhD értekezés, Debrecen.
- Mátyás Sz.** (2018): A nemzetközi és a hazai bűnözésföldrajzi kutatások. Magyar Tudomány, 179(12), 245-254.
- Mátyás Sz.** (2020): Bűnözésföldrajz. Egyetemi jegyzet, Didakt Kiadó.
- Mátyás Sz. – Sallai J.** (2014): Kriminálgeográfia. Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest.
- Tauber I.** (1996): A deviancia mint kisebbség, a kisebbségek devianciája. In: Gönczöl K. – Korinek L. – Lévai M. (szerk.): Kriminológiai ismeretek – bűnözés – bűnözéskontroll. Corvina, 296-308.
- Tóth A.** (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata Hajdú-Bihar megyében. Doktori (PhD) értekezés tézisei, Debrecen.
- Tóth A.** (2009): A modern kriminálgeográfia. Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 36. köt.). 91-102.
- Vigh J.** (1996): Bűnismétlők, visszaesők, veszélyes bűnözők. In: Gönczöl K. – Korinek L. – Lévai M. (szerk.): Kriminológiai ismeretek – bűnözés – bűnözéskontroll. Corvina, 280-295.
- Vigh J.** (2002): Kriminológiai alapismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Világhálós források

http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=20844 (letöltve: 2022. március 8.)

<https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1400290.kor&targetdate=&printTitle=290/2014.+%28XI.+26.%29+Korm.+rendelet> (letöltve: 2022. március 8.)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor> (letöltve: 2022. március 8.)

<https://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak?stat=kozerdeku> (letöltve: 2022. március 8.)

